

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Helsinki
kirjaamo.okm@gov.fi

ASIA: Lausuntopyyntö selvityksestä Suomen malli tilausohjelmapalveluiden investointivelvoitteeksi (VN/33859/2023)

Täydennys lausuntoomme tilausohjelmapalveluiden investointivelvoitteen Suomen mallista

Toimitimme 16.5.2024 alkuperäisen lausuntopalvelussa lausuntomme selvityksestä Suomen malli tilausohjelmapalveluiden investointivelvoitteeksi. Toivomme voivamme täydentää alkuperäistä lausuntoamme seuraavin osin:

Selvityksessä todetaan että rahaston päätavoitteen tulisi olla sisältöjen kansainvälistymisen tukeminen, jolloin esimerkiksi tuotantorahoituksen edellytyksenä olisi riittävä kansainvälinen rahoitus. Pidämme tärkeänä, ettei kansainvälinen rahoitus ole ehdoton kriteeri rahoituksen myöntämiselle. Rahoitusta pitää voida vuosittain myöntää myös kokonaan kotimaisesti rahoitetuille teoksille. Tämän toteuttamiseksi voidaan määritellä rahoituksesta osuus, joka kohdennetaan vain kotimaisesti rahoitetuille tuotannoille. Näin pystytään turvaamaan varmemmin IP:n säilyminen laaja-alaisemmin Suomessa.

Helsingissä 17.5.2024,

Matti Numminen
toiminnanjohtaja
Avate Audiovisuaalisen alan tekijät ry

Alkuperäinen lausuntomme

Avate Audiovisuaalisen alan tekijät ry on käsikirjoittajien, näyttelijöiden ja ohjaajien tekijänoikeusjärjestö. Edustamme jäsenjärjestöjemme kautta yli 3 000 tekijää ja esittävää taiteilijaa. Haluamme kiittää Petri Kemppistä huolellisesti laaditusta selvityksestä tilausohjelmapalveluille säädettävästä maksu- ja investointivelvoitteesta.

Selvitys vastaa sille asetettuihin tavoitteisiin ja luo hyvän kokonaiskuvan olemassa olevista eurooppalaisista käytännöistä.

Kannatamme Kemppisen ehdottamaa porrastettua hybridimallia, sellaisena kuin se on selvityksessä kuvattu. Porrastastuksella pystytään huomioimaan maksu- ja investointivelvoitteen oikeasuhtaisuus ja syrjimättömyys siten, ettei kansallisille tilausohjelmajärjestelmille koidu kohtuutonta taloudellista lisärasitetta.

Pidämme tärkeänä, että tilausohjelmajärjestelmien liikevaihtoa tarkastellessa huomioidaan tilaus- ja transaktiomaksut sekä mainos-, sponsorointi- ja tuotesijoittelutulot. Myös muiden av-teosten hyödyntämisestä mahdollisesti saatavien tulojen huomioiminen tulee olla mahdollista tulevaisuudessa. Suomen mallia rakennettaessa on tarkoituksenmukaista arvioida sosiaalisen median alustoille asetettavan maksuvelvoitteen sisällyttämistä malliin Belgiassa tehdyn aloitteen mukaisesti.

Suoria investointeja laskettaessa hyväksyttäviin investointeihin tulee suhtautua kriittisesti, että ne ovat aidosti luonteeltaan suomalaista audiovisuaalista kulttuuria edistäviä. Sellaisia investointeja, jossa palvelu pidättää itselleen kaikki oikeudet ei voida hyväksyä osaksi investointeja. Suomalaisen av-tekijöiden elinkeinon turvaamiseksi on välttämätöntä, että maksu- ja investointivelvoitteen tarkoituksena on IP:n säilyttäminen kotimaisessa omistuksessa mahdollisimman laajasti. Nyt selvityksessä mainitaan, että omistus tulisi säilyä tuotantoyhtiöissä, mutta on tärkeää tunnistaa tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden rooli oikeudenhaltijoina ja heille kuuluvien korvausten saajina. Tämän vuoksi av-teosten oikeuksien luovutuksia on perusteltua rajoittaa ajallisesti ja maantieteellisestä, sekä eri hyödyntämistapojen mukaan. Ilman näitä rajoituksia käsikirjoittajat, näyttelijät ja ohjaajat eivät voi arvioida omien oikeuksien hyödyntämisen asianmukaisuutta.

Investoinneiksi hyväksyttävillä hankkeilla asetetut kriteerit ovat pääsääntöisesti oikeansuuntaiset. Lisäyksenä olisi mahdollista huomioida edellä mainittu IP:n säilyminen suomalaisessa omistuksessa, joten rajoitukset luovutettujen oikeuksien kestossa ja maantieteellisessä käytettävyydestä olisi hyvä sisällyttää kriteereihin. Suomen virallisten kielten lisäksi olisi tarpeellista huomioida myös saamen ja romanin kielet, sekä viittomakieli. Jos gameshow- ja reality-formaatit halutaan sisällyttää investoinneiksi hyväksyttäviin tuotantoihin, tulee niiden olla suomalaisia alkuperäistuotantoja, jotka eivät pohjaa olemassa olevaan formaattiin.

Pidämme tärkeänä, että rahoitusta myönnetään vain yhden toimijan kautta. Näkemyksemme mukaan tehtävään voisivat sopia joko Suomen elokuvasektori tai AVEK. Kuten selvityksessä todetaan on ministeriön ohjauksella tärkeä rooli ja tämän lisäksi on selkeästi määriteltävä miten kertyneitä varoja on mahdollista jakaa. Rahoituksen jakamisesta vastaavan toimijan valinnassa on syytä painottaa myös mahdollisimman

matalia hallinnollisia kuluja, että kerätyt varat saadaan mahdollisimman suurelta osin hyödynnettyä av-teosten tekemiseen.

Ensimmäisenä jakokriteerinä tulisi olla , että vain kotimaisille alkuperäistuotannoille voidaan myöntää rahoitusta. Rahoitusta ei näin olisi mahdollista saada esimerkiksi tv-sarjan jatkokausiin tai jo kertaalleen tuotetun formaatin uudelleen tuottamiseen. Rahoitusta tulisi myöntää sekä elokuva- että sarjatuotannoille, niin fiktiolle kuin luoville dokumenteille. Kemppisen ehdotus rahoituksen ehtojen kokeiluluonteisuudesta on kannatettava. Lähtökohtaisesti ehtojen tulisi olla verrattain tiukat, jotta voidaan taata mahdollisimman suuri hyöty nimenomaisesti suomalaisille tekijöille ja esiintyville taiteilijoille. Samoin kuten investointeja arvioitaessa, tulisi rahoitusta jakaa Suomen virallisten kielten lisäksi myös saamen ja romanin kielisille sekä viittomakielisille sisällöille.

Näkemyksemme mukaan rahoitusta pitäisi suunnata tuotantoyhtiöiden lisäksi myös suoraan tekijöille kehittely- ja käsikirjoitustukena. Näin pystytään varmistamaan, että tekijöillä on aidot mahdollisuudet hyödyntää maksuvelvoitteella kerättyjä varoja oman työnsä kehittämiseksi, tuotantoyhtiöistä riippumatta ja av-teoksia voidaan kehittää moniäänisemmin.

Lopuksi haluamme painottaa, että direktiivin mahdollistama maksuvelvoite ja sitä kautta kerätyt varat eivät voi korvata olemassa olevaa rahoitusta vaan se tulee huomioida uutena, av-alan kasvua tukevana rahoitusmuotona.